

Till Näringsdepartementet.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd (FSL) har mottagit betänkandet Verkställbarhet av beslut om lov (SOU 2018:86) och avger följande svar och synpunkter:

FSL är en riksorganisation och har verkat över hela landet sedan 1999. FSL har som mål att med förnuft och dialog skydda landskapet från storskaliga etableringar.

Bakgrund:

Vi upplever att dagens praxis från domstolar inte följer de lagar, förordningar, råd och anvisningar som riksdag, regering och myndigheter har satt upp. Man tolkar helt enkelt dessa på ett sätt som kan få allvarliga konsekvenser vilket inte var myndighetens mening.

Vi följer noga ärenden som rör landskapet. Det rör sig om gruvor, vägar, vindkraft och andra fall där våra medlemmar uppmärksammar hot mot landskapet och dess härlighetsvärden.

Allmänt så ska Sverige alltid kunna hävda demokrati, rättvisa och dialog inför beslut och att detta tar både tid och kraft. Detta har visat sig vara ett vinnande koncept men det kan göras ännu bättre och nedan finns förslag på förbättringar.

Den europeiska landskapskonventionen:

Innan vi presenterar våra förslag och synpunkter vill vi gärna påpeka att det finns en europeisk landskapskonvention som antagits av Sverige sedan några år tillbaka. I denna finns

värdefulla tankar och råd för hur ett landskap ska kunna bevaras och utvecklas. Vi upplever att denna konvention inte fått det genomslag som var tänkt och landskapets roll behöver stärkas i de processer där landskapet ingår. I denna remiss påtalas just de parametrar som landskapskonventionen grundar sig på nämligen bl.a. natur- och kulturvärden. Där ingår även landskapet och dess behov av hänsyn och försiktighet som miljöbalken föreskriver.

Förslag och synpunkter:

1. Processen inför antagandet av en översiktsplan (ÖP) ska föregås av fler landsbygdsfrågor. Idag upplever vi att 90 % handlar om tätorten och dess omedelbara omgivning.
2. Kommunen, dess medborgare och organisationer har den största kunskapen om hur mark och vatten kan användas och hur målkonflikter kan hanteras inom kommunens geografiska område. Ofta blir demokratin lidande när beslut tas långt ifrån aktuell plats. Landsbygden behandlas på ett oförtjänt dåligt sätt och leder till den problematik som man idag upplever i dessa kommuner från norr till söder. Utarmningen av landsbygden måste stoppas och utvecklingen måste vändas.
3. Med resonemanget ovan kan vi tänka oss att utöka den kommunala vetorätten till att omfatta annat än

uranbrytning och vindkraft. Vår bedömning är att 90 % av de vindkraftsansökningar som stoppats i tidigt skede av den kommunala vetorätten ändå inte hade beviljats tillstånd om en långvarig process hade fått verka till sista instans. Så den vetorätten har med framgång sparat mycket tid, kraft och pengar speciellt åt vindkraft-bolagen. Den lokala klokskapen får inte underskattas. Tyvärr upplever vi att myndigheter utanför kommunen alltför mycket litar på den projektör som söker tillstånd, vad det än må röra sig om, än den lokalkännedom som kommunen och dess invånare besitter.

4. Under en process har sökanden ett stort försprång gentemot de som berörs av en ansökan. Berörda kallas till samråd och får endast ett par, kanske tre veckor på sig att bemöta de samrådshandlingar som sökanden lämnar ifrån sig till allmänheten. För att kunna sätta sig in i ett ärende, kanske bilda en grupp, ta reda på fakta och skriva synpunkter är tre veckor kort tid. En process/ansökan kan ta flera år och det är rimligt att de berörda får längre tid på sig. Detta skulle förlänga tillståndsprocessen ytterst marginellt. Vårt förslag är att man ska få minst 8 veckor på sig. För att ytterligare förstärka och förbättra demokratin och rättvisan samt styrkeförhållandet mellan sökanden och berörda måste man få kunna bilda en grupp/förening just för det aktuella projektet. Som det nu är måste en sådan förening ha verkat under tre år för att inte avvisas av juridiken. Vi menar att t.ex. Århuskonventionen borde bereda väg för en sådan konstruktion.

5. En annan viktig sak är äganderätten och rätten till rådighet över sin ägda mark. Idag kan en granne ansöka om en etablering på andra sidan gränsen trots att etableringen lägger en död hand över annans mark. Det kan även vara tal om ljud, dofter och skuggor. Att driva en skadeståndsprocess för att kunna stoppa eller få ersättning med anledning av en pågående verksamhet torde vara ett utsiktslöst projekt. Vårt förslag är att värna äganderätten på så sätt att en etablering som beskrivits ovan inte kommer till stånd. Man ska bygga på mark som är ur alla aspekter lämplig som inte kränker grannars äganderätt.
6. ÖP är ett levande dokument och ska prövas en gång per mandatperiod. Man måste ha respekt för att en ny majoritet efter ett val kan komma att göra andra prioriteringar än vad den föregående majoriteten gjorde. Detta kan inte betraktas som varken odemokratiskt eller rättsosäkert. Demokratin må ha sina brister men det är det bästa vi har.
7. Vidare ser vi prov på att miljöbalkens hänsynsregler inte följs. De försiktighetsmått som kommit till för att freda en omgivning anser vi används till sökandens fördel och till närmiljöns nackdel. Lite vårdslöst brukar vi säga att man inte ska jävlas med folk bara för att få igenom ett projekt. Det finns andra vägar att pröva.
8. Natur, landskap och dess kulturinslag ligger oss varmt om hjärtat. Dessa får ofta stryka på foten när någon vill bygga liksom de som är närboende. Man hör alltid att närboende är bråkstakar och rättshaverister som sätter

sig på tvären och hotar samhällsutvecklingen men ur berörds synpunkt är det naturligtvis projektören som är bråkstaken och som vill förstöra exempelvis livsmiljöer, smultronställen, utsikter och landskapet. Att sökanden kuvar sin omgivning och ställer till bl.a. social oreda avfärdas ofta av beslutsfattare på alla nivåer. Det är en demokratisk obalans när ett projekt kommer på tal, detta kan man ändra på.

9. Vid samrådsmöten uppmanas de berörda att skriva synpunkter till projektören. Synpunkterna behandlas därefter partiskt då det är den sökande som ska sammanfatta och förmedla synpunkterna till nästa instans. Därefter är det lagar som ska tolkas om den sökta etableringen kan komma till stånd eller inte. De berördas synpunkter kommer inte att förändra något. Så man kan ställa sig frågan varför man ber allmänheten att lämna synpunkter när dessa ändå blir verkningslösa i den kommande processen. Man kan tydligen inte stoppa ett projekt även om man är tiotusen personer mot en sökande. Om man ombeds att lämna synpunkter så måste detta ha en mening, så är det inte idag. Det är ingen lätt fråga men här borde det finnas utrymme för demokratin att utvecklas.
10. En rätt som blir lidande vid t.ex. vindkraftsindustrier är allemansrätten. Det borde finnas skäl att som t.ex. vid strandskydd hävda allemansrättens styrka. Man borde kunna stoppa t.ex. en verksamhet under kortare perioder för att allemansrätten ska kunna vara levande i ett område t.ex. vid svampplockning. Allemansrätten får

inte kränkas men det gäller tydligen inte längre. Vi ser gärna en starkare allemansrätt.

11. De konsekvenser som tydliggörs på sidan 20 och 21 är inte acceptabla och inte fullt utredda. Eftersom man har så liten tid på sig idag är det viktigt att man bereds tillfälle att komma med nya uppgifter under processens gång samtidigt som man hunnit i få stöd t.ex. av jurist som satt sig in i ärendet. Om inte sökanden gjort sin läxa innan ansökan så ska inte allmänheten stå för konsekvenserna.
12. Det ska även finnas utrymme för att komma in i en process om man missat de första stegen. Man kanske inte bor på platsen utan bara har ett fritidshus. Man har inte tillgång till lokal media mer än på sommaren. Att kunna påverka sin livsmiljö är viktigt även om man kommer in sent i processen. Det är sökandens/myndighetens ansvar att alla får ta del av ett projekt. Det räcker inte med en annons i lokaltidningen. Delgivning vore det bästa.
13. I de fall som vi har erfarenhet av är en av sökandens strategier att på ett försåtligt sätt vilseleda och skönmåla det projekt som hen vill etablera. Vi upplever dessvärre en okunskap hos de som kommer att handlägga och besluta i dessa ärenden. Man blir helt enkelt vilseledd av de handlingar som inkommit. Man måste kunna ställa kunskapskrav även på de som ska handlägga ärenden.
14. Man vet att samma projekt kan hanteras olika på olika myndigheter runt om i landet. Detta är en rättvisefråga som man måste arbeta med. Sökanden har

ibland även de en bristande kunskap innan handlingar skickas in. En handbok för sökanden borde upprättas liksom ett sätt att få likartade beslut över hela landet. En likabehandling av stora och mindre bolag är att eftersträva. Hänsyn ska tas till den som är den svagaste parten. Känslan av att tjänstemän har en egen agenda är stor och det är av yttersta vikt att denna känsla görs förmedlas till tjänstemän för att återupprätta opartiskheten över hela landet.

15. Slutligen är det av största vikt att ett ärende måste få ta tid. Med tanke på att vi i Sverige lever som om det finns 4,2 jordklot måste det finnas tid för eftertanke och demokratiska processer med en balans mellan de ingående parterna. Att landsbygden i Sverige är en råvarukoloni och en internationell handelsvara styrd av iskalla affärsmän har fått allvarliga negativa konsekvenser som i framtiden måste anta mer sansade proportioner..

Föreningen Svenskt Landskapsskydd
genom
Henrik Wachtmeister
Strandgatan 39, 263 32 Höganäs
info@knutstorp.se, 070 – 607 96 84